

POSTANOWIENIE

Dnia 2 czerwca 2026 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Janusz Niczyporuk (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Elżbieta Karska

SSN Adam Redzik

w sprawie ze skargi J.B.

na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki

w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym w Krakowie,

w sprawie o sygn. akt III AUa 373/23,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym

w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych

w dniu 2 czerwca 2026 r.,

1. stwierdza, że w postępowaniu prowadzonym przed Sądem Apelacyjnym w Krakowie w sprawie o sygn. akt III AUa 373/23 nastąpiła przewlekłość postępowania;

2. przyznaje skarżącemu od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Krakowie sumę pieniężną w wysokości 2 000 zł (dwa tysiące złotych) za okres od 15 marca 2023 r. do 16 kwietnia 2026 r.;

3. oddala skargę w pozostałym zakresie.

Elżbieta Karska Janusz Niczyporuk Adam Redzik

UZASADNIENIE

Pismem z dnia 11 lutego 2026 r. (data wpływu do Sądu Apelacyjnego w Krakowie 12 marca 2026 r.) J.B. (dalej: „skarżący”) złożył skargę na naruszenie prawa do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki w postępowaniu

toczącym się przed Sądem Apelacyjnym w Krakowie pod sygn. akt III AUa 273/23. Skarżący wniósł o:

1. stwierdzenie, że w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym nastąpiła przewlekłość postępowania;
2. wydanie sądowi rozpoznającemu przedmiotową sprawę zalecenia rozpoznania sprawy;
3. przyznanie od Skarbu Państwa na rzecz skarżącego kwoty 16 000 zł;
4. zasądzenie od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Krakowie kosztów niniejszego postępowania.

W uzasadnieniu skarżący podniósł, że w jego sprawie przekazanej do Sądu Apelacyjnego w Krakowie do chwili obecnej nie została wyznaczona data rozprawy sądowej a dokumentacja wpłynęła do Sądu Apelacyjnego 14 marca 2023 r. i przez trzy lata nie została wyznaczona data rozprawy, co powoduje bezczynność sądu i stanowi naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w rozsądnym terminie.

Prezes Sądu Apelacyjnego w Krakowie w piśmie z dnia 23 kwietnia 2026 r. wniósł o oddalenie skargi J.B., a w przypadku jej uznania o przyjęcie mniejszej kwoty odszkodowania. W uzasadnieniu pisma zostało wyjaśnione ponadto, że w dniu 15 marca 2023 r. do III Wydziału tutejszego Sądu wpłynęła apelacja wnioskodawcy J.B. od wyroku Sądu Okręgowego w Krakowie z dnia 25 stycznia 2023 r., sygn. akt VII U 579/22, w sprawie o ustalenie kapitału początkowego. Tego samego dnia sprawę zarejestrowano pod sygn. akt III AUa 373/23 i wylosowano przez System Losowego Przydziału Spraw sędziego sprawozdawcę. W apelacji zawarto wnioski o ustanowienie pełnomocnika z urzędu, który rozpoznano po uzupełnieniu braków formalnych 17 maja 2023 r. Dnia 18 maja 2023 r. odpis apelacji ekspediowano do pełnomocnika organu rentowego. Następnie w dniu 29 maja 2023 r. do sądu wpłynęła skarga na orzeczenie referendarza, która została rozpoznana 28 czerwca 2023 r. Po zakończeniu postępowania międzyinstancyjnego 27 lipca 2023 r. akta zostały przekazane na kalendarz akt oczekujących na wyznaczenie terminu rozprawy zgodnie z kolejnością wpływu. W dniu 11 lutego 2026 r. do Sądu Apelacyjnego w Krakowie wpłynęła skarga pana J.B. na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu sądowym

bez nieuzasadnionej zwłoki, którą oświadczeniem z dnia 17 lutego 2026 r. skarżący cofnął. Przewodniczący Wydziału dnia 18 lutego 2026 r. wyznaczył termin rozprawy apelacyjnej na dzień 16 kwietnia 2026 r., w którym to dniu zapadł wyrok w sprawie. W dniu 12 marca 2026 r. do Sądu Apelacyjnego w Krakowie wpłynęła skarga wnioskodawcy J.B. na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki. Zarządzeniem Przewodniczącego Wydziału z dnia 13 marca 2026 r. wezwano wnioskodawcę do sprecyzowania charakteru kserokopii skargi złożonej 12 marca 2026 r. W dniu 27 marca 2026 r. wpłynęła odpowiedź na wezwanie, w której wnioskodawca precyzuje, że pismo z 12 marca 2026 r. stanowi kolejną skargę na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki. Mając na uwadze powyższe, pełnomocnik skarżącego zarządzeniem z dnia 31 marca 2026 r. został wezwany do uzupełnienia braków formalnych skargi. Dnia 2 kwietnia 2026 r. do III Wydziału Sądu Apelacyjnego wpłynęło pismo pełnomocnika skarżącego, informujące o wypowiedzeniu pełnomocnictwa. Braki formalne skargi zostały uzupełnione osobiście przez skarżącego w dniu 8 kwietnia 2026 r.

W piśmie z dnia 22 maja 2026 r. zatytułowanym „replika na odpowiedź na skargę” (data wpływu do Sądu Najwyższego 28 maja 2026 r.) skarżący podtrzymał w całości skargę i wniósł o przyznanie kwoty 15 000 zł.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga jest zasadna i zasługuje na uwzględnienie.

Zgodnie z art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (tekst jedn. Dz.U. 2023, poz. 1725, dalej: „ustawa o skardze na przewlekłość postępowania”), strona może wnieść skargę o stwierdzenie, że w postępowaniu, którego skarga dotyczy, nastąpiło naruszenie jej prawa do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki, jeżeli postępowanie zmierzające do wydania

rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie trwa dłużej niż to konieczne dla wyjaśnienia istotnych okoliczności faktycznych i prawnych albo dłużej niż to konieczne do załatwienia sprawy egzekucyjnej lub innej dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego (przewlekłość postępowania).

Ustawa nie określa terminu, po upływie którego następuje przewlekłość postępowania. W orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się, że stan taki zachodzi zasadniczo w przypadku bezczynności sądu drugiej instancji w zakresie wyznaczenia terminu rozprawy apelacyjnej, przekraczającej 12 miesięcy (tak np. postanowienia Sądu Najwyższego: z 9 stycznia 2019 r., I NSP 4/18; z 10 czerwca 2020 r., I NSP 67/20; z 21 lutego 2018 r., III SPP 3/18). W niniejszej sprawie apelacja wpłynęła do Sądu Apelacyjnego w Krakowie w dniu 15 marca 2023 r. Do czasu wniesienia przez skarżącego pierwszej skargi na przewlekłość postępowania z dnia 11 lutego 2026 r., która została cofnięta w dniu 17 lutego 2026 r. Sąd Apelacyjny w Krakowie nie rozpoznał sprawy, ani nie wyznaczył terminu rozprawy apelacyjnej. Termin rozprawy apelacyjnej został wyznaczony dopiero w dniu 18 lutego 2026 r. na dzień 16 kwietnia 2026 r. W niniejszym postępowaniu okres oczekiwania na rozpoznanie apelacji przez sąd odwoławczy wynosił 36 miesięcy. W okresie tym nie zostały podjęte żadne czynności, które uzasadniałyby tak długi czas oczekiwania na rozpoznanie sprawy. Już sama długość okresu bezczynności sądu przemawia więc za tym, że w sprawie prowadzonej przed Sądem Apelacyjnym w Krakowie pod sygn. akt III AUa 373/23 nastąpiła przewlekłość postępowania.

Uwzględniając skargę na przewlekłość postępowania apelacyjnego, stosownie do treści art. 12 ust. 4 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania, Sąd Najwyższy miał obowiązek rozstrzygnąć wniosek o zasądzenie od Skarbu Państwa odpowiedniej sumy pieniężnej. Przyznanie jej stanowi sankcję dla państwa za wadliwe zorganizowanie wymiaru sprawiedliwości oraz rekompensatę dla skarżących za krzywdę moralną spowodowaną przewlekłością postępowania (postanowienie Sądu Najwyższego z 6 stycznia 2006 r., III SPP 154/05). Wysokość przyznanej sumy pieniężnej powinna być proporcjonalna do wielkości zwłoki, jej przyczyn oraz dotkliwości dla skarżącego. Odpowiednia suma pieniężna pełni rolę swoistego zadośćuczynienia za stres

i frustrację, spowodowane przewlekłością postępowania sądowego (zob. postanowienia Sądu Najwyższego: z 9 kwietnia 2019 r., I NSP 9/19; z 24 lutego 2016 r., III SPP 53/15).

Skarżący pierwotnie wnioskował o przyznanie sumy pieniężnej w kwocie 16 000 zł, ale nie uzasadniła dlaczego domaga się zasądzenia należności w takiej wysokości, ograniczając się wyłącznie do samego żądania zapłaty powyższej kwoty. Następnie w piśmie z dnia 22 maja 2026 r. skarżący wniósł o zapłatę kwoty 15 000 zł uzasadniając, iż sprawa była dla niego bardzo istotna albowiem dotyczyła wysokości należnego świadczenia emerytalnego, a długie oczekiwanie na rozpoznanie apelacji naraziło skarżącego na długotrwałe pozostawanie w niepewności, co do wysokości emerytury co miało wpływ na podejmowane przez skarżącego decyzje życiowe. Sąd Najwyższy wziął pod uwagę charakter sprawy oraz wielkość zwłoki w podejmowaniu czynności przez Sąd Apelacyjny w Krakowie jak również to, że zasądzenie sumy pieniężnej nie ma na celu wyrównanie szkody powstałej na skutek przewlekłości postępowania. Z tych względów w ocenie Sądu Najwyższego kwota 2 000 zł w pełni rekompensuje skarżącej zaistnienie i skutki przewlekłości postępowania za okres od dnia 15 marca 2023 r. do 16 kwietnia 2026 r.

Zgodnie z art. 12 ust. 3 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania, na żądanie skarżącego lub z urzędu sąd zaleca podjęcie przez sąd rozpoznający sprawę co do istoty albo przez prokuratora prowadzącego lub nadzorującego postępowanie przygotowawcze odpowiednich czynności w wyznaczonym terminie, chyba że wydanie zaleceń jest oczywiście zbędne. Zalecenia nie mogą wkraczać w zakres oceny faktycznej i prawnej sprawy. W okolicznościach badanej sprawy nie pozostawało zasadne zalecanie Sądowi Apelacyjnemu w Krakowie wyznaczenia terminu rozprawy apelacyjnej z uwagi na to, iż w dniu 16 kwietnia 2026 r. sprawa została rozstrzygnięta.

Mając na uwadze powyższe, Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji.

(J.C.)

[a.ł]

Elżbieta Karska Janusz Niczyporuk Adam Redzik

